

Ohje dopingnäytteen ottamisesta ja tutkimisesta

Hyväksytty Kennelliiton hallituksessa 12.4.2012

Voimassa 1.1.2013 alkaen

Viimeisimmät hallituksen hyväksymät muutokset 8.10.2015

1 § Näytteenottoaika

Tapahtumanjärjestäjän on osoitettava erillään muusta tapahtumatoiminnasta oleva puhdas, riittävän tilava, Kennelliiton määräämän dopingvalvojan tarkastama paikka näytteenottoa varten. Se voi sijaita joko sisällä tai ulkona. Näytteenottoaikojen välittömässä läheisyydessä tulee olla tukeva kirjoitusalue ja paikka näytteiden ja välineiden säilytystä varten. Tapahtuma-alueella tulisi olla käsienpesupaikka.

Tapahtumanjärjestäjän on varattava riittävän monta koirien käsittelyyn tottunutta henkilöä avustamaan koiran vastuuhenkilöä koiran tuomisessa näytteenottoaikaan ja näytteenotossa. Henkilöitä tarvitaan seuraamaan näytteenottoa koko toimituksen ajan, vaikka koiran vastuuhenkilö itse kerää virtsanäytteen hänelle annettuun astiaan. Koira ei saa syödä mitään näytteenottoaikaan, mutta sille on suositeltavaa tarjota juotavaa (puhtaasta astiasta puhdasta vesijohto- tai pullovetä). Koira voidaan välillä laittaa lepäämään autoon tai näyttelyhäkkiin dopingvalvojan tai avustajan valvonnassa. Esimerkiksi puolen tunnin levon jälkeen voidaan jatkaa näytteenottoa. Näytteenottoaikaan ei saa tupakoida eikä juoda kahvia.

2 § Näytteenotto

Kennelliitto toimittaa tarvittavat näytteenottovälineet dopingvalvojille. Dopingvalvoja vastaa siitä, että varastossa on aina riittävä määrä näytteenottovälineitä. Tapahtumanjärjestäjän on hankittava mikrosirunlukija tunnistusmerkinnän tarkastusta varten näyttelyihin ja kokeisiin etukäteen.

2.1. Dopingvalvojan tehtävät

Dopingvalvoja tai tämän määräämä avustava henkilö vastaavat siitä, että näytteenottoon tulee oikea koira ja dopingtestiin valitun koiran tunnistusmerkintä tarkastetaan identiteetin varmistamiseksi. Dopingvalvoja tai tämän määräämä toimihenkilö seuraa ja valvoo testattavaksi määrättyä koira-keskeytyksestä näytteen saamiseen asti. Dopingvalvoja tai tämän määräämä avustava henkilö raportoivat eläinlääkärille, jos koira on havaittu käsiteltävän, hoidettavan tai muulla tavoin saaneen mahdollisuuden vieraiden aineiden joutumiseen elimistöön tai jos näytteenottoa on pyritty manipuloimaan.

Koiran vastuuhenkilön, hänen valtuuttamansa henkilön tai koirasta tapahtumassa vastaavan henkilön (myöhemmin vastuuhenkilö) tulee olla koko ajan läsnä näytettä otettaessa. Näytteenotosta vastaavan dopingvalvojan on selvitettävä hänelle asiaan liittyvät oikeudet ja velvollisuudet. Dopingvalvoja selvittää

koiran vastuuhenkilölle näytteenoton tarkoituksen, sen kulun, sekä siihen liittyvät näytteiden sinetöintivälineistön. Hän myös selvittää selkeästi, miten vastuuhenkilön tulee seurata näytteenkäsittelyä, näytteenottolomakkeiden täyttämistä ja näytteiden laittamista erityisiin näytteenlähetyskirjekuoriin. Koiran vastuuhenkilö valitsee itse haluamansa virtsanäytteenottopakkauksen. Näytteenottovälineiden suojapussi tarkastetaan ja todetaan, että se on ehjä ja asianmukaisesti suljettu.

2.2. Näytteenottovälineet

Näytteenottovälineet, joita säilytetään lukollisessa tilassa:
esipakattuja näytteenottovälineitä pienille ja suurille koirille
sinetöintipurkkeja
puhtaita paperiarukkeja ja kirjekuoria karvanäytteitä varten
terävät helposti puhdistettavat sakset
antiseptisiä pyyhkeitä
pumpulipuikkoja
puulastoja
verinäyteputkia (seerumin saamiseksi)
kertakäyttökäsineitä kokoa S, M, L
talkittomat kertakäyttökäsineet 7, 8½ (karva- ja kirsunäytteenottoa varten)
keltaraidallisia lähetyspusseja
talouspaperia
näytteenottolomakkeita
kyniä
spriiliukoinen tussi
näytteenlähetyspusseja erikseen sekä virtsa/veri- että karvanäytteitä varten

2.3. Virtsa- ja verinäytteet

Koirasta otetaan virtsanäyte suoraan näytteenottopurkkiin. Näytteenottoon varataan aikaa 4 tuntia siitä kun koira on tullut näytteenotto paikalle. Näytteenottajan ja hänen avustajansa on käytettävä kertakäyttökäsineitä, jotta testitilanteessa voidaan välttää näytteen kontaminoituminen (vieraiden aineiden kulkeutuminen käsistä näytteeseen). Jos koiralta kerralla saatu virtsamäärä ei ole riittävä, saatu näyte voidaan kaataa näytteenottopurkkiin, joka välisinetoitään dopingvalvojan ja koiran vastuuhenkilön valvonnassa välisinetointitiluksella. Välisinetettiin kirjoitetaan koiran vastuuhenkilön nimi. Näytteenottoa jatketaan samaan näytteenottopurkkiin, kunnes riittävä näytemäärä on saatu. Dopingvalvoja voi keskeyttää näytteenoton neljän tunnin kuluttua sen aloittamisesta, ellei näytettä ole saatu.

Kaikki saadut virtsanäytteet yhdistetään näytteenottopurkkiin (välisinetöity näytepurkki avataan). Virtsa jaetaan kahteen eri näytepulloon. A-näytteen tulisi olla 50 ml, B-näytteen 20 ml virtsaa. Jos riittävää määrää virtsaa ei saada, kaadetaan B-pulloon noin 10 ml virtsaa ja loput A-näytepulloon. Pienikokoisten, alle 5 kilon painoisten koirien kohdalla ei ole odotettavissa näin suurta virtsamäärää. Näissä tapauksissa B-näytteeksi riittää 5 ml virtsaa ja loppu laitetaan A-näytepulloon. Pullot suljetaan painamalla kansi tiukasti kiinni, jotta näyte ei vuoda kuljetuksen aikana. Pullon sinetöintilenkki pujotetaan (yläkautta alas) kahden väkäsän syvyydeltä yhdistämään kansi ja pullo siten, ettei kantta voida avata huomaamattomasti.

Sinetöintitarroja on kaksi samalla numerolla, toinen on merkitty A-näytettä ja toinen B-näytettä varten.

Sinettitarra kiinnitetään näytepullon kylkeen kulkemaan vaakatasossa pullon sinetöintilenkin päältä. Sinettien koodinumerot kirjoitetaan lomakkeelle. Numero on kirjoitettava täydellisenä, alussa tai lopussa olevia nollia ei saa jättää pois. Koodinumerot merkitään spriiliukoisella tussikynällä myös veriputkiin ja virtsapulloihin. Sinetöidyt purkit suljetaan yksitellen minigrip-pusseihin.

Verinäyte otetaan vain erikoistapauksissa, esimerkiksi epäiltäessä alkoholin antamista koiralle. Näytteenottoa puhdistetaan tarvittaessa pakkauksessa olevalla antiseptisellä pyyhkeellä. Eläinlääkäri ottaa verinäytteen kahteen tavanomaiseen verinäyteputkeen laskemalla verta injektioneulasta suoraan putkiin. Vakuumia ei tarvita. Koiran koosta riippuen verta tulee ottaa noin 10 ml. Veriputket suljetaan tiiviisti ja sijoitetaan sinetöintiputkiin. Tutkimukset tehdään seerumista.

2.4. Karva- ja kirsunäytteet

Karvanäyte kerätään vähintään kolmesta kohdasta koiran turkkia, jotka näytteenottaja valitsee. Näyte leikataan puhtailla saksilla tai nypitään juurineen. Näytteeksi riittää noin 1 cm leveä ja 1 mm paksu karvatuppo kustakin näytteenottoa paikasta. Näytteenottajalla on oltava hyvin pestyt kädet tai talkittomat kertakäyttökäsineet käsissään. Saksit pestään huolellisesti näytteenoton jälkeen, jos näytteitä otetaan useammasta koirasta. Eri kohdista otetut karvat sekoitetaan ja jaetaan kahdeksi näytteeksi, A- ja B-näytteeksi. Tämä tapahtuu koiran vastuuhenkilön valvonnan alaisena. A-näyte sijoitetaan puhtaaseen kirjekuoreen tai paperipussiin. B-näyte käsitellään vastaavalla tavalla. Näytteiden tulee olla kuivia, kun ne suljetaan kirjekuoriin tai pusseihin. Kuorien päälle liimataan A- ja B-näytesinettiliuskat.

Kirsunäyte otetaan ensisijaisesti kirsun yläreunasta tai kirsun keskivaosta joko hankaamalla aluetta pumpulipuikolla tai raaputtamalla puulastalla huolellisesti. Näytteitä otetaan kaksi, toinen A- ja toinen B-näytteeksi. Näytepuikko/puulasta laitetaan puhtaan paperin päälle ja paperi taitellaan useamman kerran. Kumpikin näyte suljetaan erillisiin kirjekuoriin. Kuoret suljetaan A- ja B-sinetöintiliuskoja käyttäen.

2.5. Lomakkeen täyttö

Näytteenottolomake on täytettävä huolellisesti. Kaikille näytteille on yhteinen näytteenottolomake. Lomakkeelle merkitään päivämäärän lisäksi kellonajat, jolloin koira on tullut näytteenottoa paikalle sekä milloin näytteet on otettu. Koiran vastuuhenkilö tai hänen valtuuttamansa henkilö tai koirasta tapahtumassa vastaava henkilö seuraa näytteiden sinetöinnin ja tarkistaa, että lomakkeelle merkityt koodinumerot vastaavat tarkasti sinettipussien numeroita, sekä hyväksyy allekirjoituksellaan näytteenoton.

Vastuuhenkilöä

pyydetään täyttämään myös lomakkeen kohta, jossa kysytään koiran lääkityksistä ja muista käsittelyistä kahden viimeksi kuluneen viikon aikana. Myös näytteenotosta vastaava dopingvalvoja allekirjoittaa lomakkeen.

Näytteenotossa mahdollisesti tapahtuneet poikkeamat tulee kirjata näytteenottolomakkeeseen ennen allekirjoituksia. Näytteenottolomakkeen erikseen merkityt kappaleet kuuluvat Kennelliitolle, dopingvalvojalle

ja koiran vastuuhenkilölle. Laboratorioon lähetetään vain se lomakkeen kappale, joka ei sisällä koiran eikä vastuuhenkilön identifikaatiotietoja.

2.6. Virtsanäytteenoton viimeistely

Minigrip-pusseihin pakatut A- ja B-virtsanäytteet sekä punainen näytteenottolomakkeen osa suljetaan keltaraidalliseen lähetyspussiin. Pussiin voidaan pakata useita virtsanäytteitä, kuitenkin niin, että samasta koirasta otetut A- ja B-näyte ovat samassa pussissa. Lähetyspussiin laitetaan muutamia arkkeja talouspaperia tai muuta imukykyistä materiaalia vuotavien tai rikkoutuneiden pullojen varalta. Pussi suljetaan poistamalla läpinäkyvä tarrateippi ja painamalla liimakohta kiinni huolellisesti reunoihin saakka.

3 § Näytteiden käsittely ja jatkoimenpiteet

Näytteet postitetaan tavanomaisena lähetyksenä laboratorioihin mahdollisimman nopeasti. Näytteet postitetaan näytteenlähetyssissä. Osoitetiedot ovat valmiina ja lähetyksessä maksettu etukäteen. Verinäytteitä säilytetään jääkaapissa ja virtsa- ja karvanäytteitä huoneen lämpötilassa lukitussa huoneessa tai tilassa ennen postitusta. Dopingvalvoja vastaa näytteiden säilyttämisestä ja lähettämisestä. Veri- ja virtsanäytteet lähetetään kansainvälisesti hyväksytyyn eläindopinglaboratorioon, karva- ja kirsunäytteet tekniseen laboratorioon.

Laboratorio ei tutki näytettä muun muassa seuraavista syistä:

- koodinumerot ovat virheelliset tai niitä ei voida tulkita yksiselitteisesti
- A- tai B-näytteen määrä on riittämätön
- sinetöinti on puutteellinen
- laboratorioon lähetetystä lomakkeesta ilmenevät koiran tai koiran vastuuhenkilön tiedot

Laboratorio toimittaa tutkimustulokset Kennelliitolle noin kuukauden kuluessa näytteen saapumisesta. Karvanäytteen tutkiminen saattaa viedä kauemmin. Jos näytteessä havaitaan vieraita aineita, pyydetään koiran vastuuhenkilöltä selvitys, joka on annettava viikon kuluessa pyynnöstä. Saadut selvitykset luovutetaan Eläinkilpailujen antidopingtoimikunnalle, joka antaa asiasta lausunnon. Kennelliitto päättää jatkotoimenpiteistä. Positiivisten dopingnäytteiden tulokset ilmoitetaan valvontaviranomaisille.

Koiran vastuuhenkilöllä on oikeus tutkituttaa kuukauden kuluessa A-näytteen tuloksen tiedoksisaamisestaan B-näyte omalla kustannuksellaan kansainvälisten urheilujärjestöjen hyväksymässä dopingtestauslaboratoriossa, jossa hän tai hänen valtuuttamansa henkilö saa olla läsnä näytettä tutkittaessa.

4 § Dopingsääntöä täydentävät Kennelliiton hallituksen erikseen antamat ohjeet koirien lääkinnästä ja hoidosta

Kennelliiton hallitus on päättänyt, että Kennelliiton kotisivuilla julkaistaan ohjeellinen minimivaroaikalista erilaisille koirien hoitoon käytettäville lääkkeille ja erälle toimenpiteille. Ne eivät ole sitovia, vaan hoitava eläinlääkäri voi tarvittaessa pidentää varoaikaa koiran sairauden tai sen saaman hoidon perusteella. Listaa päivitetään tarvittaessa tieteellisten tutkimustulosten perusteella. Viimeinen päivityspäivämäärä merkitään listan alle.

Kennelliitto julkaisee nettisivuillaan lääkityskirjan, johon voidaan merkitä eläinlääkärin antamat koiran lääkitykset hoidon aloittamisesta sen päättymiseen sekä pisin ohjeellinen minimivaroaika, jos koira saa useampaa erilaista lääkettä. Omistajaa suositellaan merkitsemään myös kaikki itse antamansa hoidot tähän kirjaseen. Kirjanpito ei ole pakollinen, vaan sen voi korvata eläinlääkärin antamalla erillisellä eläinlääkärin todistuksella, josta ilmenevät samat tiedot.

5 § Poikkeuslupamenettely tiettyä lääkitystä pysyvän sairauden hoitoon saavan koiran osallistumiseksi koiratapahtumiin

Tiettyihin sairauksiin pysyvää lääkehoitoa tarvitsevat koirat voivat Kennelliiton antidopingsäännön mukaan osallistua koiratapahtumiin vain Suomen Kennelliiton myöntämällä poikkeusluvalla tässä ohjeessa määritellyin edellytyksin. Poikkeuslupahakemuksen käsittelyn yhteydessä koira siirretään pysyvästi EJ-rekisteriin. Siirron syy merkitään julkisena jalostustietojärjestelmään. EJ-rekisteriin merkityn koiran jälkeläisiä ei rekisteristä toiseen siirtämisen jälkeen rekisteröidä. EJ-rekisteriin merkityn koiran rekisterinumeron eteen tulevat kirjaimet EJ ja rekisteritodistukseen merkitään ”Jalostuskielto”.

Poikkeusluvan hakemisen ja myöntämisen edellytykset ja poikkeusluvan käsittely

- Poikkeuslupahakemus toimitetaan Kennelliittoon. Hakemukseen liitetään alkuperäinen rekisterikirja.
- Hakemuslomake on lääkekohtainen ja siihen sisältyy eläinlääkärintodistus koiran terveydentilasta.
- Omistaja sitoutuu allekirjoituksellaan siihen, että koira siirretään pysyvästi EJ-rekisteriin ja rekisteristä toiseen siirron syy talletetaan koirarekisteriin.
- Koiratapahtumiin voi ilmoittautua vasta, kun poikkeuslupa on käsitelty ja siirto EJ-rekisteriin on tehty.
- Edellytysten täyttyessä poikkeuslupa myönnetään toistaiseksi.
- Terveydentilan, hoitotasapainon ja lääkityksen oikean tason kontrolloimiseksi terveystarkastus uusitaan säännöllisesti enintään 12 kk välein. Tarvittaessa eläinlääkäri voi edellyttää kontrollointia tapauskohtaisesti useammin.
- Koiratapahtumiin osallistuminen edellyttää, että koiralla on voimassa oleva eläinlääkärintodistus sairauden kontrolloinnista. Todistukseksi soveltuu esimerkiksi eläinlääkärin allekirjoituksella ja päivämäärällä varmennettu kontrollikäynnin hoitokertomus tai kotiutusohje. Todistus kontrollikäynnistä on pidettävä mukana koiratapahtumiin osallistuttaessa.

Lääkitys- ja sairauskohtaiset edellytykset ja huomiot

Kohta a) Kilpirauhashormoni

- Käyttöaihe kilpirauhasen vajaatoiminnan hoito
- Kilpirauhasen vajaatoiminta on diagnosoitu selkein perustein huomioiden kliiniset oireet, kilpirauhashormonin (T4) ja vapauttajahormonin (TSH) muutokset ja vaste lääkitykseen
- Koiran terveydentila ja suorituskyky ovat terveystarkastuksen perusteella arvioiden palautuneet normaaleiksi kilpirauhasen vajaatoiminnan suhteen ja hoitotasapaino on saavutettu ennen poikkeusluvan hakemista.
- Koiralla ei ole todettu muuta samanaikaista sairautta, joka vaikuttaisi kilpirauhasen vajaatoiminnan hoitotasapainoon.
- Eläinlääkärin kontrolli enintään 12 kk välein.

Kohta b) Siklosporiini

- Käyttöaihe ihosairaudet: atopia, SA eli sebaceous adenitis, perianaalifistuloosi/anaalifurunkuloosi
- Käyttöaihe silmänsairaudet: pannus, krooninen pinnallinen keratiitti, kuivasilmäisyys
- Sairaus on diagnosoitu selkein perustein huomioiden kliiniset oireet, tutkimuslöydökset ja vaste hoitoon.
- Koiran terveydentila ja suorituskyky ovat terveystarkastuksen perusteella arvioiden palautuneet

- normaaleiksi sairauden suhteen ja hoitotasapaino on saavutettu.
- Koiralla ei ole todettu muuta samanaikaista sairautta, joka vaikuttaisi hoitotasapainoon.
 - Eläinlääkärin kontrolli enintään 6 kk välein.

Kohta c) Fenyylipropanoliamiini

- Käyttöaihe steriloitujen narttujen virtsankarkailu.
- Hakemuksessa pitää käydä ilmi, että narttu on steriloitu.
- Ei edellytä EJ-rekisteröintiä, eikä ”Jalostuskielto”-merkintää rekisterikirjaan. Rekisterikirjaa ei tarvitse toimittaa Kennelliittoon hakemuksen mukana.
- Eläinlääkärin kontrolli enintään 12 kk välein.